

ἩΘΙΚΟΠΟΛΙΤΙΚΟΝ ΑΝΘΡΩΛΟΓΗΜΑ

ΥΠΟ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΣΤΡΟΥΖΑ

Διδασκάλου

ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Ο ΖΑΚΥΝΘΟΣ

ΜΕΝΤΖΙΚΩΦ Δ. ΒΟΥΛΤΣΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

(Ὅδος Ἀγίου Νικολάου τῶν Γερουσιῶν) ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

1877

ΠΟΙΚΙΛΟΠΟΛΙΤΙΚΟΝ ΑΝΘΟΛΟΓΙΜΑ.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

Ἡ αὐτονομία εἶναι ἡ κορυφὴ πάντων τῶν ἄλλων ἐλευθεριῶν, εἶναι τὸ πρῶτιστον καὶ ἱερώτερον δικαίωμα τῶν ἐθνῶν, καὶ ἡ καταδυναστεία ἔθνους τινὸς εἶναι ἡ μεγαλητέρα ἀδικία καὶ τὸ μεγαλήτερον ἔγκλημα. Ἡ ἐλευθερία τῶν ἐθνῶν ἀποκτάται καὶ διατηρεῖται διὰ τῶν ὅπλων καὶ διὰ τῆς πολιτικῆς ἀρετῆς. Ἡ ἀρετὴ λοιπὸν σώζει τὰ ἔθνη καὶ τὰ ἀναγενᾶ ἐὰν ὑποδουλοθῶσι διότι ἐμπνέει εἰς αὐτὰ τὴν πολεμικὴν ἐκείνην ἀνδρείαν καὶ τὸν πατριωτικὸν ἐκείνον ἥρωισμόν ὅστις ἐχαρακτήρισε τὴν ἐλληνικὴν ἐθνεγεσίαν.

Ἡ ἠθικὴ ἐλευθερία εἶναι στοιχεῖον ἀναγκαῖον καὶ ἀναπόσπαστον τῆς οὐσίας μας, ὅρος ἀπαραίτητος τῆς ὑπάρξεώς μας. Δι' αὐτῆς εἴμεθα ἄνθρωποι, πρόσωπα ἄτομα, ὄντα ἐλεύθερα, ὄντα ἀνεξάρτητα καὶ οὐχὶ ἀπλαῖ μηχαναὶ καὶ ἑτεροκίνητοι, τυφλὰ ὄργανα τῆς παγκοσμίου κινήσεως δι' αὐτῆς καὶ τὸ φῶς τοῦ λόγου γίνεται ὑφέλιμον, καὶ πάσαι αἱ νοητικαὶ δυνάμεις λαμβάνουσιν ἐπιφορὰν, δεύθυνσιν καὶ ἐφαρμογὴν ὅπως ἐπὶ τῶν ἄλλων, ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἀξιοπρέπειαν

διότι υφύεται και αναγορεύεται τρόπον τινά βασιλεύς της οίκουμένης, γίνεται συνεργάτης και συνεκτελεστής των θείων βουλών.

Διότι η ήθικη ελευθερία εδόθη προς τι τέλος. Ο άνθρωπος είναι ελεύθερος διὰ τὰ κάμη πράγματα τινά, τὰ ὅποια εἶναι ἀναγκαῖα διὰ τὴν συντήρησιν καὶ ἀνάπτυξιν καὶ πρόοδον καὶ βελτιώσιν του, καὶ τοῦτο εἶναι ὑπεύθυνος ἐὰν τὰ παραλείπη. Ο ἄνθρωπος μὲ ἄλλους λόγους ἔχει χρέη, ἔχει καθήκοντα ἀλλὰ πρέπει νὰ κάμνη, καὶ ἄλλα νὰ μὴν κάμνη ἐὰν θέλῃ νὰ ζῆ συμφώνως πρὸς τὴν φύσιν, ἢ διὰ νὰ εἰπῶ καλῆτερα συμφώνως πρὸς τὴν βούλησιν τοῦ ὑψίστου.

Πατρίς ελευθέρα, ἐνδοξος, αὐτόνομος, ἀνεξάρτητος καὶ εὐκλεής, πατρώα ἱερά γῆ, ἑξαγιασθεῖσα διὰ τῶν αἱμάτων τῶν ἐθνομαρτύρων τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος, εἶνε τὸ ἔργον τῶν ἡρώων ἐκείνων, ὅπερ κατέλειπον ἡμῖν ὡς ἱεράν παρακαταθήκην· ἰδοὺ τὸ φῶς ἢ ἀποστολὴ τὸ κέντρον, ἢ ἐθνικὴ εἰμαρμένη, ὁ προορισμὸς τῆς πολιτικῆς ἡμῶν ζωῆς καὶ ὑπάρξεως.

Ἡ ἐθνικὴ ελευθερία καὶ ἀνεξαρτησία, ἧς σήμερον ἀπολαύομεν, ἔχει ἀνάγκην ἐγγυήσεων, καὶ αἱ ἐγγυήσεις αὗται εὐρίσκονται εἰς τὸ σύνταγμα, ὅπερ διαλαλεῖ διακηρύττει ἐξασφαλίζει καὶ προστατεύει τὰ δικαιώματα τοῦ πολίτου· διότι ἐθνικὴ ελευθερία ἀνευ πολιτικῆς ελευθερίας εἶναι ματαία εἶναι εἶναι ἀσχοπος εἶναι τυραννία εἶναι δεσποτισμός. Καθόσον εἶναι φιλελεύθερα τὰ σύνταγματα, κατὰ τοσοῦτον εἶνε διαρκῆ καὶ μόνιμα διότι αἱ περιορισμέναι ελευθερίαι ἀεὶ ποτε ἐπεδιώξαν τὰς ἐπαναστάσεις· σήμερον ἡ πολιτεία ἐξυπηρετεῖ τὰς ἀνάγκας τοῦ ἀτόμου ὅσον τὸ άτομον εἶνε ελεύθερον, καὶ ἰσχυρὸν, τοσοῦτον κραταιὰ καὶ μεγάλη εἶνε ἡ Πολιτεία· ὅπως ἐν Ἀγγλίᾳ ὅπου ὁ πολίτης ἔχει εὐρὸ στάδιον ελευθερίας ἐνεργείας, καὶ ὁ πολίτης Ἀγγλος εἶναι ὁ μαλλὸν ελεύθερος πολίτης

τοῦ πεπολιτισμένου καὶ πεφωτισμένου κόσμου.

Γνώρισμα ἀκριβοῦς καὶ δικαίας συνταγματικῆς διοικήσεως τῆς πολιτείας εἶναι ἡ πλήρης, τελεία, καὶ δημοκρατικὴ ἰσότης περὶ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν νόμων, καὶ τὴν ἀπονομὴν τῆς δικαιοσύνης· ἡ ἀνθηρὰ οἰκονομικὴ κατάστασις ἢ ἐξασφάλισις τῆς δημοσίου τάξεως, ἢτοι τῆς ελευθερίας, τῆς τιμῆς, τῆς ζωῆς, τῆς περιουσίας τοῦ πολίτου· μέσα συγκοινωνίας, ὅπως παραγωγικότερον, καὶ ταχύτερον, ὁ πολίτης ἀνταλάσσει τὰ προϊόντα τοῦ νοῦς τῆς τέχνης τῆς βιομηχανίας του, τῆς γῆς. Ἡ συνταγματικὴ πολιτεία ζῆ, ἀκμάζει ἀναπτύσσεται κρατύνεται βελτιοῦται γίνεται ἰσχυρὰ καὶ παντοδύναμος, ὅταν ὁ πολίτης ἔχη τὸ θάρρος καὶ τὴν συναίσθησιν τῶν δικαιωμάτων του· ὁ συνταγματικὸς πολίτης ἔχει δικαίωμα καὶ καθήκον νὰ ἐρευνᾷ τὰς πράξεις τῆς ἐξουσίας, αἵτινες ὅταν ὦσιν ἐθνικαὶ καὶ δίκαιαι ἀπόρροια ἀγνοῦ πατριωτισμοῦ, τείνουσαι πρὸς τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν δόξαν τῆς Πατρίδος ὀφείλει κατὰ καθήκον νὰ σέβηται καὶ ἀγαπᾷ τὴν ἐξουσίαν ἐκείνην. Παράνομος καὶ ἐκνομος δύναται νὰ καταστῆ μία ἐξουσία ὡς αἰεὶ οἱ ἰδρῶτες τοῦ λαοῦ σπαταλῶνται ἀσώτως ἐνῶ οἱ φόροι εἰσὶ προωρισμένοι, διὰ τὴν θεραπείαν γεννηκῶν ἀναγκῶν· ὅταν ὅμως ὁ πολίτης στερῆται τοῦ πολιτικοῦ ἐκείνου θάρρους, μὲ τὸ ὅποιον τὸν ἐπλήξει ὁ συνταγματικὸς ἡμῶν χάρτης, ὅταν ὁ πολίτης εἶνε δειλὸς, ὅταν ἔρη γονυπετῶν πρὸ τῶν ποδῶν πάσης κυβερνήσεως καὶ φιλῆ τὰ κράσπεδα πάσης ἐξουσίας ἀνεξετάστως καὶ ἀνεξαρτήτως ἂν ᾖ καλὴ ἢ κακὴ ἢ κυβερνήσις, ἂν ἢ τιμὴ του, ἢ ελευθερία του, ἢ ἐδιοκρησία του, εἶναι προσβληματικὴ, καὶ ὅμως ὁ πολίτης ἐκεῖνος σιγᾷ πιστεύων ὅτι ἡ πατρίς προοδεύει καὶ ἀναπτύσσεται, ὁ πολίτης ἐκεῖνος δὲν ἔχει καρδίαν, εἶναι ἀνάξιος νὰ εἶναι πολίτης Ἑλλήνων, εἶναι προδότης τῆς τῆς πατρίδος, εἶναι ἰσοδύναμος τοῦ ἐλλοιμημένου διότι ἡ τοιαύτη δει-

λία είναι εθνική προδοσία· διὰ τὴ ἢ ἐλευθερία εἶναι ἐθνική, προγονική κληρονομία εἰς τὸν Ἑλληνα. Ἐάν τὸ σύνταγμα ἡτῶν εὐλακρινῶς ἐφαρμόζεται δὲν εἴμεθα τὸ ἔθνος τὸ τῶν μεγίστων καὶ εὐρυτάτων πολιτικῶν ἐλευθεριῶν ἀπολαῦον;

Τὸ σύνταγμα ἡτῶν δὲν εἶναι δημοκρατικώτερον τῶν συνταγμάτων πασῶν τῶν δημοκρατιῶν. Τὴ ἄλλο δύναται νὰ ἐπιθυμήσῃ καὶ ὁ φιλογερώτατος τῶν δημοκρατικῶν εἰμὴ τὴν εὐλακρινὴ ἐφαρμογὴν τοῦ Συντάγματος; Καθ' ἡμᾶς τὸ σύνταγμα νῆμῶν ἔχει τοῦτο τὸ καλὸν ὅτι τοὺς δημοκρατικούς μεταβάλλει εἰς συνταγματικούς.

Ἡ ἀκριβὴς ἐφαρμογὴ τοῦ συντάγματος εἶνε τὸ ἰσχυρότερον τῶν σημερινῶν τῆς δυναστείας τοῦ Γεωργίου· οἱ τὰ ἐναντία λέγοντες εἶναι ἔχθροὶ τῆς βασιλείας καὶ ἀνήκουσι εἰς τὸν θίασον τῶν ψευδαποσιόμενων ἀνθρώπων, οἵτινες χάριν τοῦ ἰδίου συμφέροντος πωλοῦσι καὶ ἔθνος καὶ βασιλείαν.

Κυρίως ψευδοδασιλικοί· ἄς τελειώσῃ πλέον ἡ κομωδία, ἄς ἐννοήσῃμεν, ἄς ἐξετιμήσῃμεν κατ' ἀξίαν, ἐξεγνεύσῃμεν τὰς πελλὰς καὶ παντοίας ραδιουργίας δι' ὧν προέβητε μέχρις ὑποκινήσεως ἐμφυλίου πολέμου. Τὰ πάντα εἶνε ἢ δὴ τοῖς πᾶσι ἀποκεκλήμενα καὶ ἐπὶ ματαίῳ κρύπτεσθε ἢ ὑποκρίνεσθε. Ἄφετε ἡσυχον τὴν πολυπαθῆ Ἑλλάδα μὴ ἀναμιγνύσθε ἐκάστοτε εἰς τὸ μέσον τὸ ἰσρὸν πρόσωπον τῆς Αὐτοῦ. Μεγαλειότητος. Πρεσβεύω μετ' ἀκραδάντου πεποιθήσεως, ὅτι ἐν τῇ πρὸς ἡ ἐφαρμογῇ τῶν συνταγματικῶν θεσμῶν ἔγκειται οὐ μόνον ἡ ἀπαλλαγὴ τοῦ τόπου ἀπὸ τῆς σερραϊκῆς καχεξίας, ἀλλὰ καὶ ἡ πολιτικὴ τοῦ ἔθνους ἀνατροφή, ἡ βελτίωσις τῶν κακῶς ἔχοντων, ἡ πρόδοσις. Φρονῶ δὲ ὅτι καὶ εἰς τὴν ἐφαρμογὴν ταύτην δυσκολία δὲν εἶνε ἀνυπερβλήτοι διότι τὸ συνταγματικῶς πολιτεῦσθαι εἶνε ἡ ἀρίστη πολιτικὴ.

Διὰ τοῦ συνταγματικοῦ πολιτεύματος δύναται καὶ

αὐτὸς ὁ χοιροβοσκὸς καὶ αὐτὸς ὁ Ὀρεσίβιος καὶ αὐτὸς τοῦ βαναύσου ὁ υἱὸς ὅταν ἔχη ἀρετὴν καὶ ἰκανότητα, νὰ γίνωσιν ἀριστοὶ καὶ ἄρχοντες. Ἐντεῦθεν ἡ διαδοχὴ καὶ ἡ κληρονομία πατραγαθῶν καὶ δικαιωμάτων οἰκογενεοῖς πρὸς οὐδὲν λογίζεται· ὥστε τὸ συνταγματικὸν Πολίτευμα θέλει ἀνδραγαθίας καὶ οὐχὶ πατραγαθίας αἰτινες ἀνάγονται εἰς μοναρχικὰ πολιτεύματα, ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ ἰκανότης εἶνε ἡ τροφή καὶ ἡ ζωὴ τοῦ συνταγματικοῦ πολιτεύματος· καὶ εὐλόγως εἰς τῶν ἐπὶ τὰ σοφῶν τὸ πάλαι ὁ Πυτακὸς ἔλεγεν ὅτι πόλις ἀρίστα πράττει ἢ τοῖς πονηροῖς οὐκ ἔξεστιν ἄρχειν.

Διὰ τῶν ἐκλογῶν τῶν ἀντιπροσώπων μας ἀνοίγονται αἱ πύλαι τοῦ ἑλληνικοῦ κοινοβουλίου ἐκεῖ λοιπὸν εἶναι ὁ βωμὸς τῆς πατρίδος, ἐκεῖ ἄς παύσῃ ἡ ἰδιοτέλεια, ὁ ἐγωϊσμός τὸ ἀτομικὸν συμφέρον, καὶ ἄς ἀναλάμψῃ ὁ πατριωτισμὸς ἡ πολιτικὴ ἀρετὴ· διότι ὅπου βασιλεύουσι τὰ πολιτικὰ ἤθη, ἐκεῖ, δὲν ἔχουν ζῶν, αἱ παράνομοι καὶ τυραννικαὶ κυβερνήσεις, διότι διὰ τῆς πολιτικῆς ἀνατροφῆς, καὶ τῆς ἠθικῆς πολιτικῆς, αἱ ψυχαὶ ἀποκτώσι γῆνναῖα φρονήματα, ὅταν ἕκαστον ἀτομον, ἕκαστος πολίτης, φλέγεται ἀπὸ τὸν ἔρωτα τοῦ γενικοῦ καλοῦ, τοῦ κοινῶν συμφέροντος. Ἴδου ὁ πατριωτισμὸς, ἀπέναντι τοῦ ὁποίου ὡς ἐπὶ σκοπέλου καὶ ἀποτόμου βράχου συντρίβεται καὶ ναυαγεῖ ἡ ἀσέβεια πρὸς τοὺς νόμους σώζεται δὲ καὶ θριαμβεῖ ἡ ἐφαρμογὴ αὐτῶν, ἡ ἐξασφάλις δὲ καὶ ἡ κάρπωσις τῶν συνταγματικῶν ἐλευθεριῶν μας!

Ὁ νοήμων καὶ φιλόνομος ἑλληνικὸς λαὸς θὰ προδεύσῃ ἔάν μόνον οἱ κυβερνῶντες παρέχωσιν αὐτῷ ἀσφάλειαν δικαιοσύνην καὶ μέγα εὐκόλου συγκοινωνίας.

Ἐνιοὶ φιλελεύθεροι καὶ δημοκράται δὲν θέλουν οὐδὲν νὰ ἀναπλάσσουν, οὐδεμίαν ἐλευθερίαν εἰς τὴν κοινωσίαν νὰ δώσουν· τὴν δ' ἐλευθερίαν καὶ τὴν δημοκρατίαν πρὸς τὸ Βασιλεῖον ὅπως πλανῶσι τὰ πλήθη καὶ ἐκβαρύνουσι τὴν βασιλείαν ἵνα παρέχῃ αὐτοῖς τὰ σκῆπτρα

τῆς ἐξουσίας τὸ μόνον ἔνδαλμα καὶ μόνον πόθον καὶ σκοπὸν τῆς πολιτείας των.

Οἱ ἐχθροὶ τῆς βασιλείας ὅταν δὲν εὐρίσκωνται ἐν τῇ ἐξουσίᾳ εἶναι λίαν γνωστοὶ καὶ δὲν εἶνε νομιζόμεν ἀνάγκη νὰ τοὺς ὀνομάσωμεν. Οὗτοι οἵτινες ὡς σύμβουλοι τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος συμβουλευούσιν αὐτῷ ἐν καλῇ τῇ πίστει τὴν κύρωσιν ἀνόμων εἰσπράξεων ἢ καὶ τι χειρόν καὶ καταπιέζουσι τὸ ἔθνος διὰ τῆς βασιλικῆς ὑπογραφῆς οὗτοι λέγω ἐξερχόμενοι τῆς ἐξουσίας, λέγουσι τὰ ἐφ' ἀμάξης κατὰ τῆς βασιλείας, ὧν καὶ ἡ ἀκρόασις γεννᾷ παρά πάντη καλῶς ἀνατεθραμμένῳ ἀγανάκτησιν καὶ περιφρόνησιν πρὸς τοὺς λέγοντας.

Τὸ νὰ εἰσέρχεται τις ἐν τῷ πολιτικῷ σταδίῳ δὲν εἶναι φιλοδοξία εἶναι καθήκον ἐκάστου διότι ἐν τῇ συνταγματικῇ πολιτείᾳ ὅστις δῆποτε πολίτης τῆς τοιαύτης πολιτικῆς κοινωνίας, εἶναι ὑπεύθυνος τῆς πολ. ὑπάρξεως τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ δικαιωμάτων καὶ ἐλευθεριῶν. Ὁρωμένους ὅθεν καὶ γὰρ καὶ ἐνθουσιασμένους ὧν ἀείποτε ὑπὸ φιλελευθέρου αἰσθήματος καὶ ὑπὸ πατριωτισμοῦ, ἄλλοτε δὲ ὡς καὶ ἐπὶ προστάτιδος τῆς Ἀγγλίας τῶν Ἴονίων νήσων ἐξελθὼν ἐν τῷ σταδίῳ τοῦ ἐκλογικοῦ ἀγῶνος ὡς ὑποψήφιος βουλευτῆς, ἐκφράσας τότε καὶ νῦν φιλελευθέρως τὰ αἰσθήματά μου, τὰς ἀρχὰς τὰς ὁποίας πρεσβύω, καὶ τὴν σημαίαν τῆς ἀμεροληψίας εἰς ἣν ἀνήκω· μὲ τὰς αὐτὰς ἰδέας καὶ ἀρχὰς Θεοῦ εὐδοκοῦντος καὶ χάροντος ἐπιτρέποντος, θέλω ἐξέλθῃ καὶ ἄλλοτε ἵνα συμπράξω εἰλικρινῶς καὶ ἐγκαρδίως μ' οἰονδήποτε ἄτομον, καὶ μ' οἰονδήποτε κόμμα, διανοούμενος νὰ ἐκφράσω μέτρα ἐπιωφελῆ καὶ ἐφικτὰ πρὸς ἀνακούφισιν καὶ βελτίωσιν λαοῦ, τοῦ ὁποίου εὐσηνεϊδῆτως καὶ αὐταπαρνήτως θέλω ὑποστηρίξει τὰ ἰσρά δικαιώματά του, καὶ τοῦ ὁποίου ἀείποτε μὴν ἐπιθυμῆσῃ ἄλλο τι, ἢ τὴν βελτίωσιν τῆς καταστάσεως τοῦ πτωχοῦ λαοῦ, καὶ τὴν ἀναλλοίωτον διατήρησιν τῆς ἀξιοπρεπειᾶς αὐτοῦ, ἀπέναντι τῶν δυναμέων τῆς γῆς καὶ τοῦ ἀπ' αἰῶνος κατακλυνασθέντος

ἡρᾶς στοιχείου. Ὅθεν ὅστις θέλει νὰ πληροφορηθῇ περὶ τῶν ὑπ' ἐμοῦ ἐκφραζομένων, ἄς ἀναγνώσῃ τὴν μετὰ φρασίν τῆς ἱστορίας τοῦ Γάλλου Γρασσέτ, ὁ ὁποῖος διῆλθε τὰς Ἴονίους νήσους τὸ ἔγδοον ἔτος τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας. Ἡ ἱστορία αὕτη ἀλγεινῶς μᾶς μνημονεύει τὰς δυστυχίας μας καὶ μνημονεύει ἐπίσης ὅτι αὐταὶ ἐπήγασαν ἐκ τῶν κωλύοντων τὴν πρόοδον τῶν φώτων, τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων μας καὶ τὴν βελτίωσιν τοῦ πτωχοῦ λαοῦ, ὥστε οἱ τότε διοικηταὶ παρήγαγον καὶ διετήρουν τὰς πλέον ἐγκληματικὰς καταχρήσεις εἰς εἶδος πιέσεως ἀγνώστου καὶ εἰς τοὺς λαοὺς τοὺς πλέον βαρβάρους.

Ἄλλὰ ἡ πρόοδος τοῦ αἰῶνος τούτου, ἔφερε τὴν πρόοδον τῶν ἐθνῶν· ἡ πρόοδος τοῦ αἰῶνος ἀνέπτυξε τὴν ἀνθρωπότητα· πολλὰ ἄγρια ἔθνη ἐξημέρωσε· πολλοὺς λαοὺς ἐξανδραποδίζομένους ἠλευθέρωσε, καὶ μέλη τῆς ἀνθρωπότητος ἀνέδειξεν. Ἄλλ' ἡμεῖς; ἡμεῖς οἱ ἀπόγονοι τῶν ἐνδόξων ἐκείνων τῆς ἀρχαιότητος ἀνδρῶν, φεῦ! δεικνύομεν ἐξαιρέσιν τὴν σήμερον; καὶ ἰδοὺ ἀποβαλλόντες πᾶν εὐγενὲς καὶ ὑψηλὸν αἰσθημα, εἰς τὸν φθόνον καὶ ἐκ τῶν ποταπῶν καὶ πολιτικῶν παθῶν ἐξαπτόμενοι, καὶ πᾶσαν πρὸς τὰ καλὰ ἐφесιν περιφρονοῦντες, κινδυνεύομεν ἐν τῇ ὀπισθοδρομῆσει μας νὰ ἐξανδραποδίσωμεν αὐτοὶ ἑαυτοὺς.

Ἄλλ' εἶναι καιρὸς ὃ συναδελφοὶ μου νὰ σώσωμεν τὴν πατρίδα, νὰ σώσωμεν ἑαυτοὺς. Ἀνακύψατε ἀνθρωποὶ καὶ μὴ θέλετε νὰ πλανᾶσθε, μὴ θέλετε νὰ γίνεσθε αὐτόχειρες, διότι ὁ χεῖμαρος τῶν κακῶν πλησιάζει νὰ μᾶς παρασύρῃ· ἀλλ' ἐὰν ἀνδραιοθῶμεν, ἐὰν θωρακισθῶμεν δεόντως, θέλομεν ἀντιπαλαίσει καὶ θέλομεν διαφύγει τὸν κίνδυνον. Μὴ ἀναπαυόμεθα λοιπὸν ἐπὶ μαλακῶν ἀνακλύντρων, οὐδὲ εἰς ὄνειρα τὰς ἡμῶν ἐλπίδας στηρίζομεν, ἀλλ' εἰς τὴν ἀρετὴν, εἰς τὴν ἠθικὴν πολιτικὴν καὶ εἰς τὴν φρόνησιν μας. Ἄλλὰ τίς διασώσει τὴν πατρίδα ἐκ τῆς σφικτῆροῦς καταστάσεώς της; δύναται τις

εὐλόγως νὰ εἶπῃ ἐγὼ εἰς τὴν ἐρώτησιν αὐτὴν ἀπαν-
τῶ ἀπλούστατα· ἡ ὁμότημος ἡμῶν φιλοπατρία, ἡ πρὸς
τὴν μητέρα ἀνθ' ἧν δαψιλῶς μᾶς εὐηργέτησε στοργή.
Λέγω ὁμότημος, διότι οὐδεὶς πρέπει καλὸν τι παρ' ἄλ-
λου ἐπινοῆθῃ νὰ καταστρέφῃ, οὐδεὶς τὰς κοινομελεῖς
τυχὸν πράξεις ἀντιπάλου του τινὸς νὰ ψέγῃ φανατικῶς
καὶ ὡς ἀλυσιτελεῖς νὰ παριστάνῃ· ἀλλ' ἄς ἀνοιχθῆ ἡ στά-
διον ἀμίλλης, στάδιον εὐγενοῦς φιλοτιμίας, ἐν ᾧ ἕκα-
στος τῶν πολιτευομένων μας νὰ ἀμιλλᾶται πῶς νὰ ὑ-
περβῇ τὸν ἀντίπαλόν του κατὰ τὴν ἐξυπνέτησιν τῶν
ἔθνικῶν συμφερόντων, κατὰ τὴν ἀνύψωσιν τῆς πατρίδος!
Τότε καὶ μόνον τότε δύναται ἡ πατρίς νὰ ὀρθοποδήσῃ
καὶ βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον νὰ ἀνακύψῃ καὶ βελτιω-
θῆ· τότε οἱ μὲν ἄρχοντες θέλουσιν συνηθίσαι νὰ σέβονται
καὶ νὰ ὑπεῖχουν τοῖς νόμοις, οἱ δ' ἀρχόμενοι τοῖς ἄρ-
χουσιν.

Ἄν λοιπὸν ἐπιθυμῶμεν τὸ μεγαλεῖον τῆς πατρίδος,
ἐπιθυμῶμεν τὴν δόξαν καὶ εὐκλειαν αὐτῆς, ἐγκαταλεί-
ψομεν τὰς μικροφιλοτιμίας τὰ ποταπὰ καὶ πολιτικά
πάθη, ἀμιλλώμεθα ἀμιλλαν εὐγενῆ καὶ γενναίαν, καὶ ἀ-
γωνιζόμεθα φιλοτίμως τὸν ἀγῶνα τὸν καλόν, τὸν ἀγῶ-
να τὸν ἐνδοξόν, τὸν ἐμπρέποντα εἰς γενναίους ἄνδρας
καὶ εὐγενεῖς καρδίας.

Ὁ φιλόσοφος, ὁ νομικὸς, ὁ δικαστὴς, ὁ Ἰατρός, ὁ Ἱε-
ρεὺς, ἔχει ἀνάγκην ἱματισμοῦ καὶ τροφῆς· καὶ ὁ γεω-
πῶνός λοιπὸν, καὶ οἱ ἐν τοῖς ἐργοστασίοις μοχθοῦντες συ-
νεργῶνται καὶ συγκοπιῶσιν ἐκείνοις, οἵτινες ἐπιδιώ-
κουσι τὰ ὑψίστα καὶ ἱερώτατα τῆς ἀνθρωπότητος ἀγα-
θὰ. Πᾶν εἶδος ἐργασίας εἶναι οὐσιώδες καὶ ὠφέλιμον,
οὐδὲν δὲ ἐπουσιώδες ἢ περιφρονησέως ἄξιον· οὐδέποτε
θὰ ἀρῶσιν αἱ ἀνωμαλίαι τῆς ἡμετέρας κοινωνίας, οὐ-
δέποτε θὰ ἀπαδειχθῆ τέλειος ὁ κοινωνικὸς ἡμῶν καταρ-
τισμὸς, καὶ αἱ κατώτεροι τάξεις, μεθ' ὅλον τὸ εὐτε-
λὲς τοῦ γένους καὶ τῆς θέσεως αὐτῶν, μὴ δυναθῶσι νὰ
μετέλθωσιν ὅτι φύσει μὲν προαιροῦνται· διὰ τῆς ἰδίας δ'

αὐτῶν εὐφύας δύνανται αἰσίως νὰ περιθάψωσιν. Ἡ ἐ-
πιτυχία τῆς βιομηχανίας προϋποτίθησιν τὴν ὅσον ἐνε-
στιν εὐρυτέραν διάδοσιν τῆς μεγάλης οἰκονομολογικῆς
ἀρχῆς περὶ τοῦ καταμερισμοῦ τῆς ἐργασίας· καθ' ἣν πᾶ-
σα τέχνη, πᾶν ἐπιτήδευμα, πᾶν ἔργον, δεόν νὰ ἐκτε-
λῆται ὑπὸ τῶν ἱκανωτάτων. Ἐὰν οἱ εὐφυέστατοι καὶ ἀγ-
χινοῦστατοι ἠναγκάζοντο νὰ σπαταλῶσι τὸν χρόνον ἐν
μικροῖς καὶ εὐτελεῖσι, θὰ ἐζημιούντο οὐ μόνον αὐτοὶ, ἀλ-
λὰ καὶ σύμπασα ἡ κοινότης, οἱ ἐπιχειροῦντες νὰ μεταρ-
ρυθμίσωσι τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ τὴν κοινωνίαν, πρώτι-
στα καὶ μάλιστα πρέπει νὰ ἀπαλλάξωσι τοὺς ἀνθρώπους
ἀπὸ τῆς βλαβερᾶς ἐπηρεῖας καὶ τῶν προλήψεων τῆς γεν-
νήσεως, οὐχὶ διὰ σολοικισμῶν ἰδεῶν, οὐχὶ διὰ τῆς κοι-
νοκτημοσύνης, οὐχὶ διὰ τοῦ ἴσου διαμερισμοῦ τῆς ἰδιο-
κτησίας, (διότι τότε δὴ θὰ καθίσταντο ἀπαξάπαντες
πτοχώτεροι καὶ ἐλσεινότεροι) ἀλλὰ διὰ τῆς ἐμφρονος
καὶ τελειοφύρου ἐξοικονομήσεως τῶν πολιτῶν καὶ δια-
νοητικῶν πόρων τοῦ ἔθνους.

Ἡ ἐνίσχυσις τῶν δυνάμεων τοῦ ἔθνους γίνεται, διὰ
τῆς υποστηρίξεως τῆς ἀρετῆς καὶ ἱκανότητος, ὅπου αὐ-
ταὶ καὶ ἀν εὐρίσκωνται· ὁ φίλος τοῦ καλοῦ οὐδέποτε ὑ-
πάρχει ἐγὼν εἰς τὸν ἀγαθὰ ἐνεργούντα καὶ πράττον-
τα. Ὁ ὑπουργὸς πῶποτε μὴ φοβῆται ἀντίπραξιν ἐκ
τοῦ ἐναρέτου καὶ ἱκανοῦ ἀνδρὸς ἐν ὑπηρεσίᾳ μάλιστα ὄν-
τος. Ἐπιζήτησις καὶ υποστήριξις τῶν οὕτως ἐχόντων
ὑπαλλήλων, καὶ ἀπόκρουσις πάντων τῶν ἀντιπραττόν-
των τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων μας, καὶ τῆς ἐνισχύ-
σεως παντὸς τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἐπιφέρουσι σέβας καὶ κρα-
ταίωσιν πάτης ἐξουσίας (διότι πόλις ἀριστα πράττει
ἢ τοῖς ἀντιπράττουσι εἰς τὰ συμφέροντα τοῦ ἑλληνικοῦ
ἔθνους οὐκ ἔξεστιν ἄρχειν.)

Τὸ κυριώτερον γνώρισμα πάσης εὐνομούμενης κοινο-
νίας εἶναι ἡ ἐλευθερία τῆς συνειδήσεως, ἐνόσφ αἱ ἐκ ταύ-
της πηγάζουσαι ἐνέργειαι δὲν ἀντίκεινται εἰς τοὺς κειμέ-
νους νόμους. Ἐνθα ἡ λειτουργία καὶ ἡ ἐξάσκησις τῶν

ἀτομικῶν δοξασιῶν κωλύεται ἐκ τῆς ἠθικῆς ἢ βίας, ἐκάστης κυβερνήσεως, εἰς ἣν ἀνετέθη ἡ ὑπεράσπισις καὶ προστασία τῶν φυσικῶν τοῦ ἀνθρώπου δικαιωμάτων, ἐκεῖ δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι ὁ νόμος καὶ ἡ δικαιοσύνη γίνονται ἔρμαια τοῦ δεσποτισμοῦ καὶ τῆς αὐθαιρεσίας.

Οὐδέποτε ἐκάστη ἐξουσία πρέπει νὰ βιάσῃ τὸν πολίτην νὰ πράττῃ ὅ,τι ὁ νόμος καὶ ἡ ἠθικὴ ἀπγορεύουσιν ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει· οὐδὲν ὑπολείπεται ἢ ἡ βία καὶ ἡ ἐκδίκησις, ἅτινα εἰσὶ δείγματα διεσθαρμένως καὶ ἐκπεφραυλισμένης κοινωνίας, διότι μόνον διὰ τοῦ ἔρθου λόγου καὶ τῶν καλῶν πράξεων ἀναπτύσσεται καὶ διοικεῖται ὁ τόπος εἰς τὰς πεπολιτισμένας κοινωνίας, οἱ πολιτικοὶ λειτουργοὶ τῶν ὁποίων δύνανται συνεπῶς νὰ ὀνομασθῶσιν ἠθικοὶ καὶ ἐνάρετοι.

Ἡ βία εἰς ἰδίως παντὸς συνταγματικοῦ πολιτεύματος εἶναι ὁ σεβασμὸς πρὸς τὰ δικαιώματα, τὰ ὁποῖα ἡ φύσις εἰς πάντα ἀνθρώπον ἀνεστάλαξε.

Ἡ ἀρχὴ πάσης ἐλευθέρως πόλεως εἶναι ἡ ἰσονομία, ἣτις δὲν ἐμποδίζει μὲν τὸν πολίτην νὰ φθάσῃ εἰς τὸ ὑψηλότερον σημεῖον τῆς δόξης καὶ τῶν τιμῶν, πλὴν διὰ τῶν ἀρετῶν καὶ τῶν προτερημάτων, καὶ οὐχὶ δι' ἄλλων μέσων ἀντιβαίνοντων εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ δικαίου. Διὰ τῆς αὐθαιρεσίας καὶ τῆς αὐτοδικίας οἱ ἄνθρωποι δὲν δύνανται νὰ βασιλεύσωσιν. Ὅπως ἡ ἀπονομὴ τῆς δικαιοσύνης εἶναι ἡ αὐτὴ πρὸς ὅλους μὲ τὴν πρώτην τῆς φύσεως ἰσοτητα, οὕτω καὶ τὸ σύνταγμα ἔθους ὡς ἀρχὴν καὶ βᾶσιν, ὅτι ὁ ἀνθρώπος ἐγεννήθη ἐλεύθερος, πάντες δὲ εἶναι ἴσοι κατὰ τὰ δίκαια. Αἱ δύο αὗται ἠθικαὶ πολιτικαὶ καὶ μεγάλαι ἀλήθειαι μ' ὄλον ὅτι καταπολεμοῦνται σήμερον, ἐλπίζομεν νὰ θριαμβεύσωσι! Ποῖον ὄμιμος ἔσεται τὸ θῦμα τῆς πάλης ταύτης; εἶναι εὐκολὸν νὰ ἐνοηθῇ! ἐγὼ ὁμως δὲν ἐπιθυμῶ νὰ παρεξηγηθῶ. Τὴν φωνὴν τῆς συνειδήσεως μόνον αὐτοῦ δὲν θέλω παύσει συμβουλευτῶν τὰ βέλτιστα καὶ ὠφέλιμα τῆ πατρίδος. Μετριοπάθεια καὶ μεσότης ἔσεται ἡ γνώμων ἐμοῦ καὶ ὁ ὀ-

δηγός. Θὰ στήλιτεύω τὴν καιρίαν εἰς οἶονδ' ἄποτε στρατόπεδον καὶ ἂν τύχη. Θὰ ἐπαινῶ τὴν ἀρετὴν εἰς οἶανδ' ἄποτε φάλαγγα καὶ ἂν εὑρεθῇ, ὅτι τὸ ἔργον ἐμοῦ δὲν εἶνε χαμερπές καὶ ἐξευτελεστικὴ κερδοσκοπικὴ ἐπιχείρησις, καὶ ἡ πορεία μου οὐκ ἔστι δουλικὴ ἐξυπρέτησις οὐδενὸς τῶν γνωστῶν κομμάτων. Ἐγὼ μὲ μέτωπον καθάρων καὶ καρδίαν ἀγνῆν, ζητῶ τὴν συμπάθειαν τοῦ κοινοῦ πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ βαρέως ἀγῶνος τὸν ὁποῖον Θεοῦ εὐδοκοῦντος ἤθελον ποτὲ ἀναλάβει. Λέγω ἐγὼ δὲν κινῶμαι ὑπὸ πνεύματος ἐγωΐσμου διότι φανατικῶς δὲν ἀνήκω εἰς κανὲν κόμμα. Οἱ πολιτικοὶ κομματάρχαι λοιπὸν θὰ μὲ εὐρωσιν ἐπαινέτην ἢ ψεκτὴν ἀναλόγως τῶν ἔργων ἢ τῶν ἐνεργειῶν αὐτῶν· ἀλλ' αὐτοὶ ὄντες ἠθικοὶ πολιτικοὶ καὶ ἐνάρετοι, διευθύνονται δὲ καὶ ὑποστηρικταὶ τοῦ κόμματός των, ἀνάγκη πᾶσα ἐδηγεῖν καὶ νοθετεῖν αὐτὰ τῆ ἠθικῆ πολιτικῆ, καὶ ἐναρέτῳ πολιτεία τῆ ἐκτελέσει τοῦ νόμου τῆ διανομῆ τῆς δικαιοσύνης τῆ ἐνεργείας καὶ ἐκπληρώσει τῶν ἱερῶν καθήκοντων του· εἰς τὸν ὅσον ὥστε, ἄλλα δὲ ταῦτα οἱ ὑπάρχοντες ἀφορῶντες οἱ μὲν ἄρχοντες θέλουν συνειθίσει νὰ σέβωνται καὶ νὰ ὑπάρχουν τοῖς νόμοις, οἱ δ' ἀρχόμενοι τοῖς ἀρχουσιν.

Συγγραφεὺς τις γάλλος περὶ πολλοῦ ποιούμενος ἄλλως τε δὲ καὶ καλῶς νοῶν, τ' ἀληθῆ συμφέρον του τῆς φίλης πατρίδος του, παρέστησε διὰ ζοφερῶν ὡς ἔδει χρωμάτων, τὸ πνεῦμα ὑπὸ τοῦ ὁποῖου ἀσίποτε ἐμφορεῖτε ὁ κομματισμὸς.

«Τὸ κομματικὸν πνεῦμα λέγειται ὁ κ. Mazade, οὐδ' ἔποτε δυνατόν νὰ ἡσυχάζῃ. Δράττετε πάσης καὶ τῆς πλεονεξίας εὐκαιρίας θορύβου καὶ πολεμικῆς ἕνα προκύπτῃ ἐν τῷ μέσῳ ἔξω καὶ ἀνκινδυνεύῃ νὰ καταστῆ ἐνοχλητικόν, τὸ κομματικὸν πνεῦμα εἰς οἶανδ' ἄποτε ἀνηνῆκαν ἀπόχρωσιν, ἔχει τι ἰδιαζόντως χαρακτηριστικὸν καὶ ἀναλείστον. Περὶ πάντων ἀμεριμνεῖ. Δὲν φροντίζει μήτε περὶ τῶν ἀναγκῶν τοῦ τόπου μήτε περὶ τῆς ἀληθείας. Οὔτε περὶ τῶν νόμων οὔτε περὶ τοῦ κοινοῦ συμ-

«φρόντος, μήτε δὲ περὶ τῶν μᾶλλον ἐπιγοισῶν ἀναγκῶν. Ἐπιδιώκει ἀταράχως τὸ σκοπὸν του, ἀρ. σκόμηνον εἰς ἀγῶνας καὶ μάταιας ἀντεκλήσεις, καὶ εἰς λίαν «εὐκόλους πλὴν ἀδίκους ἐπιθέσεις καὶ ἱκανοποιεῖτε ἀ-» «φυπνίζων τὰ ὀργίλα πάθη καὶ τὰς διαιρέσεις ἐξ ὧν νο-» «μίζει ὅτι δύναται νὰ ἐπωφεληθῇ.»

Διὰ τὸν κομματισμὸν δὲν ὑπάρχει ἄλλοτι. ἢ ὅτι κο-
λακεύει τὰ πάθη του καὶ τὰς προλήψεις του καὶ ὅλη αὐ-
τοῦ ἢ τέχνη ἐγκεῖτε εἰς τὸ νὰ παριστᾷ ἀεενάως ὡς ἀμ-
φιβολον, ὅτι δὲν ἤδυνήθη νὰ ἐμποδίσῃ νὰ κατηγορῇ δὲ καὶ
νὰ διασύρῃ πᾶσαν συνδιαλλαγὴν, ἥτις ἐπὶ τέλους ἐστὶν
ἢ ἐσχάτη ἐγγύησις τῆς δημοσίας εἰρήνης,

Τοιαύτη ἐν συντόμῳ ἢ ἀποτρόπαιος καὶ εἰδωχθῆς εἰ-
κὸν τοῦ κομματικοῦ πνεύματος, ὥστε ἀπειλεῖ νὰ κατα-
στρέψῃ τὰ τιμαφέστερα συμφέροντα τῆς πατρίδος μας
δὲν εἶναι ἄρα γε εὐκατεῖον ἵνα ἀπαξάπαντες συνεργαζό-
μενοι, κατὰ τὴν κρίσιμον καὶ ἐξαιρετικὴν ταύτην ἐπο-
χὴν καθ' ἣν πρέπει νὰ σιγάσωσι, πρὸς στιγμὴν τοῦ λά-
χιστον τὰ προσωπικὰ καὶ κομματικὰ πάθη, ἐνεργήσω-
μεν ἀπὸ κοινού ὅπως πρυλάβωμεν εἰς τὸν ἀκόμη, τὰς
ἀλεθρίας καὶ ἀνιάτους συνεπίας τῆς ἐπιμιμνήσας συμφορᾶς;

Ὁ δημοτικὸς Ῥουσώ, καίτοι λάτρης τῆς ἀπολύτου
ἐλευθερίας, ἀποφαίνεται περὶ αὐτῆς ὅτι ἡ σεμνὴ αὐτῆ
θεὰ ἐμοιάζει πρὸς τὰ στερεὰ καὶ χειλώδη ἐκεῖνα ἠρώ-
ματα, ἢ μὲ τὸν ἰσχυρὸν ἐκεῖνον οἶνον, διὰ τῶν ἐποίων
αἱ μὲν εὐρωστοὶ κράσεις ἐνδυναμοῦνται καὶ τρέφονται,
αἱ δὲ ἀδύνατοι καὶ ἀσθενεῖς καταβαρύνονται καὶ ἐξα-
σθενουσιν· ὡς συνέπεια τῆς ἰδέας ταύτης ἐξάγεται, ὅτι
δύναται μὲν νὰ ὦσιν ὅλοιοὶ λαοὶ δεκτικοὶ ἐλευθερίας ἀλ-
λά πρέπει πρότερον νὰ τύχῃσι τῆς ἰσχυρᾶς ἐκείνης ἀνα-
τροφῆς ἥτις ἐξασφαλίζει τῆς ἀληθοῦς αὐτῆς ἀγκῶνος τὴν
ἐπικράτησιν· κατὰ πόσον ὁ ἑλληνικὸς λαὸς, ἐκρίθη ἄ-
ξιος ταύτης ἀποδεικνύουσιν οἱ θεθεῖς λόγοι τοῦ ἐνδόξου
Καποδιστρίου οὗς ἤνεν γένει ἀπ' αὐτοῦ πολιτικῆ τῆς Ἑλ-
λάδος βίωσις μέχρις ἐξηντηλένης ἀποδείξω, ἐπεκὺ-

ρωσεν. Ἄλλ' ὅσον τὰ ἀνωτέρω εἰσὶν ἀληθῆ, ἐξ ἴσου ἀ-
ληθῆς ἐλέγχεται ὅτι ἀπαξ λαὸς τις, ἢ καὶ ἄτομον, ἀ-
πολαύσῃ τῆς ἐλευθερίας του, ἀποκτήσῃ δικαίωματ' ἀ-
νιψοῦντα αὐτὸν, ὑπὸ τε ἥθικὴν καὶ ὕλικὴν ἐποψιν, ἐπὶ
τοσοῦτον καθίσταται ἰσχυρὸς ὥστε πᾶσα ἄλλη δύναμις
καὶ αὐτῆ ἢ ἀνωτάτη ἐξουσία τοῦ ἔθνους, ἀδυνατεῖ νὰ
καταγείλῃ αὐτήν, ὡς ὑπ' αὐτῶν ἐτι τῶν ὕλικῶν ἐκάστου
συμφερόντων, ἰσχυρῶς ὑποστηριζομένην ἀν ἀποπειραθῇ
νὰ περιορίσῃ τὰς ἀπαξ ἀνευ μορφώσεως χαρηγηθείσας ἐ-
λευθερίας, ἐξεγείρεται σύσσωμος ἢ δύναμις αὐτῆ, καὶ ὡς
εἰρηγνόμενον ὑφαιστῖον αὐθωρεῖ ἀνατρέπει τοὺς ἀπο-
τολμῶντας, τὸν περιορισμὸν τῶν ἐλευθεριῶν αὐτοῦ· χω-
ρὶς νὰ καταφύγωμεν εἰς παραδείγματα ἀρχαιότερα καὶ
ἄλλων ἐθνῶν, προτιμῶμεν τὰ τοῦ ἰδίου ἡμῶν ἔθνους,
ὡς πειστικώτερα· ὁ πρῶν Βασιλεὺς, μόλις ἀποπειρα-
θείς τοιοῦτον περιορισμὸν, ἐπὶ τοσοῦτον ἐξήγειρε καθ'
ἑαυτοῦ τὴν ἰσχυρὰν ταύτην δύναμιν ὥστε ὡς νικητήρι-
ον αὐτῆς θῆμα κατέπεισε. ἤθελε δὲ καὶ ἄλλοι πολιτι-
κοὶ τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους συναξιθῶσι τῆς τιμῆς ταύ-
της ἀν εἰς τὸ αὐτὸ ἐπέμενον σύστημα· ἀπέναντι τοι-
ούτων γεγονότων, ἄτινα ἐπικυρεῖ ἡμερισία σχεδὸν ἱστο-
ρία ἐγείρεται ἢ ἐφαρμογὴ τοῦ σοροῦ ἐκεῖνου τῶν προγό-
νων ἡμῶν ἀξιώματος «διοῖν κακοῖν προκειμένον, τὸ μὴ
χειρὸν βέλτιστον» Ὁμολογουμένως ὅμως προτιμώτερον
τῶν ἐμφυλίων σπαραγμῶν καὶ τῆς ἀσκόπου χύσεως,
πολυτίμου ἀδελφικοῦ αἵματος, εἶναι ἡ διατήρησις τῆς
ἀληθινῶτου ἐλευθερίας καὶ ἢ εἰς τὰς συνεπίας αὐτῆς
ὑπόκλησις, ἐν τούτοις ἀδιάλειπτος παρίσταται ἢ ἀνάγκη
τῆς διορθώσεως, καθ' ἐκάστην ἡμῖν ἐπιβαλλομένη,
καὶ μέχρι προφανοῦς πιέσεως τὴν διορθῶσιν ταύτην ἢ
μὴν ἐπιτάττουσα· ἀλλ' ἢ ἐξουσία οὐδὲ μίαν ἔχει ἀπ' εὐ-
θείας διέξοδον, οὐδὲ μέσα τῆς τοιαύτης θεραπείας δύνα-
ται νὰ ἐπιβάλῃ τίς λοιπὸν ὁ τρόπος τῆς διορθώσεως;

Καθ' ἡμᾶς πρὸς τοῦτο ἦτοι πρὸς μόρφωσιν τοῦ ἑλ-

χὶ ποτὲ πρὸς περιορισμὸν αὐτῆς, πρέπει ἐν ἑκάστη κοινῶνι καὶ ἰδίως ἐν ταῖς μᾶλλον ἀνεπτυγμέναις πόλεσι τῆς Ἑλλάδος νὰ συστηθῶσι κοινωρικὰ οὕτως εἰπεῖν, κόμματα ἤτοι νὰ συνενωθῶσιν ὅλα τὰ ἠθικὰ ἀνεπτυγμένα, καὶ ὕλικῶς ἀνεξάρτητα μέλη πάσης κοινωνίας, τὰ ὅποια ὡς μᾶλλον ἐνδιαφερόμενα διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν νόμων, τὴν ἁρμονίαν τῆς κοινωνίας, καὶ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς τάξεως, ν' ἀπαρτίσωσιν ἀληθὲς κόμμα, ἔμβλημα ἔχον τὴν ἐφαρμογὴν τῶν νόμων, καὶ ἀκολουθοῦντα ἐν τῇ πολιτικῇ οὐχὶ τὰ πρόσωπα ἀλλὰ τὰς πράξεις των, τοὺς λατρεύοντες δὲ τὴν τιμὴν, ὡς τὰ ἱερώτερα αὐτοῖς ἀντικείμενα, ἐκ δὲ τῶν πολιτικῶν συστημάτων, νὰ ὑποστηρίξωσι τὸ μᾶλλον προοδευτικόν, καὶ τὸ διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν νόμων, ἐπιδιώκον, πᾶσαν πολιτικὴν ἢ κοινωρικὴν πρόοδον ἢ συνένωσιν τοιούτων προσώπων, καὶ ἡ κοινὴ αὐτῶν ἐνέργεια θέλει ἀποτελέσει ἀκατάβλητον ἠθικὴν δύναμιν, ἰκανὴν νὰ ἀποκρούσῃ τὰς παρεκτροπὰς τῶν πολιτικῶν, ὑποβοηθῇ δ' ἐκείνους αὐτῶν, οἵτινες ἔχουσι μὲν τὴν ἀγαθὴν πρόθεσιν, ἀλλὰ στερούμενοι τῆς ἠθικῆς ταύτης δυνάμεως, ἀναγκάζονται ἵνα μὴ ἐξασθενῶσι, νὰ δίδωσιν τροφήν εἰς τὰς παρεκτροπὰς, καὶ τὴν ἐξυπηρετήσιν τῶν ἀτομικῶν, ἀντὶ τῶν γενικῶν συμφερόντων· τὸ τοιοῦτον κῶμμα δὲν ἔχει ἀνάγκην πολιαριθμῶν μελῶν τοῦναντίων ἐλαχίστων διότι ἡ δύναμις αὐτοῦ ἔσται ὅλως ἠθικὴ· καὶ οὐχὶ ἠλικὴ· ἔχει ὅμως ἀνάγκην τῆς ὁμοφροσύνης, τῆς κοινῆς ἐνεργείας, ἰδίως δὲ τῆς ὑπάρξεως ἐφημερίδος, ἐμπνεομένης ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ τοιοῦτου ἐκ ἀελεστοῦ σωματείου καὶ τὰς ἰδέας αὐτοῦ διερμηνεύουσα· μέχρι σήμερον καὶ ἐκλεκτὰ ταῦτα τῶν ἑλληνικῶν κοινωνιῶν στοιχεῖα οἱ λεγόμενοι οἰκοκυραῖοι, βλεπόντες τὴν ἀπελπιστικὴν κατάστασιν τοῦ ἔθνους, τὴν ἀποσυνθετικὴν διαγωγὴν τῶν πλείστων τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ τὴν ἐπικρατήσιν τῆς παρανομίας καὶ τῶν ἀπ' αὐτῆς δεινῶν βαρυθυμοῦντες περιορίζονται νὰ κατακρούωσι τοὺς

ἐν γένει πολιτικοὺς καὶ τὰς ἐν γένει κομματικὰς ἀποχρώσεις, ἀλλ' ἀπομακρύνονται πάσης ἐνεργείας πολιτικῆς· πολλοὶ μάλιστα αὐτῶν ἐγκλιεῖνται εἰς τὰς οἰκίας των, κατὰ τὸ στάδιον τῶν ἐκλογῶν· ἀλλὰ Κύριοι διὰ τί τόσον πικρῶς παραπονεῖσθε; πότε συνηνώθητε Σεις τὰ καλλίτερα στοιχεῖα ἐκάστης κοινωνίας, νὰ ἐκφράσητε δημοσίᾳ τὴν γνώμην σας, νὰ ἐπιβληθῆτε τέλος διὰ τῆς μεγάλης ἠθικῆς ἐπιρροῆς ἣν ἐξασκεῖτε εἰς τὰς κοινωνίας; δὲν ἐννοεῖτε ὅτι οὕτω πράττοντες, ἀφίνεται τὴν πολιτείαν ἔρμαιον τῆς παρανομίας, καὶ τῶν ἐπιδιωκόντων ἴδια συμφερόντας· ποῦ νὰ καταφύγῃ ὁ δυστυχὴς πολιτικὸς, πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ, ἀφοῦ δὲν εὐρίσκει συγκεντρομένην τὴν μεγάλην ὑμῶν ἠθικὴν δύναμιν; καθῆκον ἐπομένως ἔχετε νὰ ἐνεργήσητε πρὸς τοῦτο· αὐτοὶ οἱ πολιτικοὶ, οὓς κατακρίνετε, αὐτὸς ὁ λαὸς τῆς Ἑλλάδος ὄντινες ἐξ ὑμῶν, θεωρεῖτε ὡς ἐγκληματιὰν, καὶ ὡς αἴτιον τῶν δεινῶν σας, διψᾷ νὰ ἴδῃ ὑμᾶς ἐνεργοῦντας ὑπὲρ τοῦ τόπου, συμβουλευόντες αὐτὸν κατὰ τὴν ἐνάσκησιν τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ δικαιωμάτων, καὶ ἐν γένει μετέχοντας τῆς πολιτικῆς, καὶ ὑπὲρ τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ ἐθνικωτέρου συστήματος ἐνεργοῦντας. Οὕτω μόνον φρονοῦμεν, ὅτι δύνανται νὰ λειτουργήσωσιν αἱ θεοὶ ἐν Ἑλλάδι, νὰ μορφωθῇ ἡ ἀπαραίτητος εἰς φιλελευθερίαν ἐθνη πεφωτισμένη κοινὴ γνώμη, καὶ κατορθωθῇ κυβερνήσις ἐθνικὴ.

Ἐκ τῶν διαφόρων ἐθνῶν τοῦ παλαιοῦ καὶ τοῦ νέου κόσμου οἱ Ἕλληες μάλιστα ἠγάπησαν πάντοτε τὴν πατρίδα. Δι' αὐτὴν φονεύονται ἐκουσίως Βασιλεῖς, ὡς ὁ Κόδρος καὶ Λεωνίδας, ζητοῦσιν ἐνδοξὸν θάνατον· μεγάλοι στρατηγοί, οἷον ὁ Βρασιδᾶς καὶ Ἐπαμινῶνας, ὑπάγουσιν αὐτομάτως δύο Σπαρτιάται, ὁ Βούριος καὶ ὁ Σπέρτος, εἰς Περσίαν, ἐπικαλούμενοι παρὰ τοῦ μεγάλου Βασιλέως τὸν ἴδιον αὐτῶν θάνατον ὅπως ἐξίλεσθῶσιν οἱ θεοὶ ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ὅστις ἐφόνευσε τοὺς πρέσβεις αὐτοῦ.

σώση ὡς νέος ἐκ τοῦ ἐπικειμένου θανάτου ἐπεμπε πρὸς τοὺς ἐφόρους ἀπὸ τῶν Θερμοπυλῶν, ἠρνήθησαν ὑπακοὴν εἰπόντες ὅτι ἦλθον ἐκεῖ ὡς μαχηταί, οὐχὶ δὲ ὡς ἀγγελιωφόροι! Δι' αὐτὴν συμβιβάζονται παλαιοὶ ἐχθροὶ Θεμιστοκλῆς καὶ Ἀριστείδης, ἀφέντες κατὰ μέρος τὴν διχόνοιαν. Δι' αὐτὴν ἅπαντες οἱ Ἕλληνες ἀναλαμβάνουσι γιγαντιαίους πολέμους κατὰ τῶν Περσῶν, κατὰ τῶν Μακεδόνων, κατὰ τῶν Ῥωμαίων καὶ τελευταῖον κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν. Αὐτῆς ὑπέρμαχοι ἀνεδείχθησαν ἑκ παλαι καὶ αἱ ἑλληνίδες, (ἵνα μὴ ἀναφέρω ἀρχαῖα παραδείγματα) αἱ γυναῖκες τῆς Χαλκίδος ἀναβαίνουσαι τὰ τεῖχη καὶ τὰ ὀχυρώματα ἀπέκρουσαν ἡρωϊκῶς τῷ 1470 τὰς ἐφόδους τοῦ πολιορκητοῦ Μωάμεθ· αἱ δὲ τοῦ Σουλίου περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος ἠρίστευσαν ἐναμιλλώμεναι πρὸς τοὺς ἀνδρας κατὰ τοῦ Φιλάριδος τῆς Ἡπείρου Ἀλῆ Πασᾶ. Ἀλλὰ φιλοπατρία καὶ ἐλευθερία ἦσαν συνώνυμα ἐν τῇ διανοίᾳ καὶ τῇ καρδίᾳ τῶν ἑλλήνων ἑκ παλαι. Ὅθεν ὁ Ξέρξης θαυμάζων τὴν παρρησίαν τῶν ἀνωτέρω δύο Σπαρτιατῶν ἠθέλησεν ἵνα κρατήσῃ αὐτοὺς ὑποσχόμενος πολλὰ καλὰ διὰ τοῦ Ἰνδάρνου, ἀγνοεῖς, εἶπον ἐκεῖνοι, πῶς μὲγα ἀγαθὸν ἐστὶν ἡ ἐλευθερία, καὶ ὅτι δι' ὅλην τὴν Βασιλείαν τῶν Περσῶν οὐδέποτε αὐτὴν ἀρνούμεθα.

Καὶ σήμερον δὲ ὁμοίως ὑπὲρ τῆς πατρίδος καὶ τῆς ἐλευθερίας οἱ Ἕλληνες στρατεύονται, συνεισφέρουσι χρήματα, θυσιάζουσι καὶ τὴν ζωὴν αὐτῶν τυχούσης χρείας ὡς ἐπραξαν οἱ δύο αἰοίδυμοὶ ἀδελφοὶ Ὑψηλάνται, πρωταίτιοι τῆς ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας, κατόπιν αὐτῶν ὁ μακαρίτης Καποδιστριας. Ὑπὲρ τῆς πατρίδος καὶ τῆς ἐλευθερίας οἱ ὁμογενεῖς ἔμποροι ἀκαταπαύστως φροντίζουσι· καὶ ἂν τυχὸν πολιτογραφηθῶσιν ἄλλαχού, εἰς αὐτὴν ἤμως ἀποβλέπουσι πάντες πανταχόθεν, εἰς αὐτὴν δὲ πέμπουσιν ὡς φόρον ἀγάπης καὶ εὐγνωμοσύνης πλούσια κληροδοτήματα ὡς οἱ Ζωσιμάδαι, οἱ Καπλάναι, ὁ Βαρβάκης, ὁ Χ. Κώστας, ὁ Στουρνάρης· ἀποσιπῶ ἄλλοι

λους τινὰς κτίζοντας μόνον οἰκοδομὰς ὑπὸ κενοδοξίας, μηδαμῶς δὲ εἰς τὴν ἠθικὴν τοῦ γένους μόρφωσιν, ἢ εἰς ἀνακούφισιν ἰδιοτικῶν δυστυχημάτων συντελέσαντας.

Ἄλλ' οἱ Ἕλληνες ὑπερασπίζοντο ποτὲ τὴν ἐλευθερίαν καὶ μακρὰν τῆς πατρίδος αὐτῶν, οἷον ἐν τῇ Ἀσίᾳ Αἴγυπτο Καρχιδόνι, Σικελίᾳ, Θράκῃ, Ἰταλίᾳ. Ὅθεν οἱ μὲν Πέρσαι ἠναγκάσθησαν ἵνα μὴ καταβ αἰνωσιν εἰς τὰ παράλια τῶν Ἑλληνικῶν ἀποικιῶν οἱ δὲ Αἰγύπτιοι φοβούμενοι τὰς ναυτικὰς αὐτῶν δυνάμεις, διετήρουν μεγάλην φρουρὰν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ὅπως ἐμποδίσωσι τὰς αἰφνιδίου αὐτῶν ἐφόδους. (Plin. libr. vi. Cap. X. Στραβ. Βιβλ. XR. iii.) κτλ. Ὅτε δὲ ὕστερον κατεσπαράττοντο ὑπὸ τῆς διχονίας ἐξ ἀνάγκης ἐμελλον ἵνα νικηθῶσιν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων. Νικήσαντες ὁμοῦ αὐτοὺς διὰ τοῦ πολιτισμοῦ διετήρουν ἕποσιν πάλιν τὴν ἐλευθερίαν. Ἀντίγραφα λέγει ὁ Κικέρων, τὸ ψήφισμα τοῦ Σκαιόβλου συγχωροῦν τοῖς Ἕλλησι τὸ διεξάγειν πάσας τὰς διαφορὰς κατὰ τοὺς ἰδίους αὐτῶν νόμους, ὅθεν νομίζουσιν ἐαυτοὺς ἐλευθέρους.

Ἐνόμιζον ἴσος ἄλλ' ἠπατῶντο. Αἰὶτι τὴν ἀληθῆ ἐλευθερίαν φέρει μόνη ἡ ὁμόνοια. Ἐκ τῆς ὁμονομίας προέρχονται τὰ καλὰ βουλευματα, ἐκ δὲ τῶν καλῶν βουλευμάτων πηγάζει ἡ κατόρθωσις πάντων τῶν συμφερόντων. Τὴν ὁμόνοιαν λοιπὸν εὐχόμεθα ἀπὸ καρδίας πρὸς τε τοὺς αὐτονομουμένους, καθὼς καὶ πρὸς τοὺς ὑποδούλους ἐτι Ἑλληνας. Διότι ἡ διχόνοια κυρίως κριτικῶς κατέστρεψεν ἅπ' ἀρχῆς τὴν Ἑλλάδα διὰ τῶν ἐμφυλίων πολέμων. Τοῦτο διαλογιζόμενος ὁ Ἀγσιλάος ἐστὲναξεν ἐκ βάθους καρδίας, ὅτε ἐμαθεν ὅτε πλῆθος Ἑλλήνων ἔπεσε νικησάντων τῶν Ἀθηναίων τοὺς Κορινθίους καὶ τοὺς συμμάχους. Ἀδυστυχῆς ἑλλάς ἐκραξεν, ἀπόλεσας ἀδίκως τόσους ὅσοι ἤρχουν ἵνα νικήσωσι ἅπαντας τοὺς βαρβάρους. «Φεῦ! τῆς ἑλλάδος ἅ τοσοῦτους ἀφ' ἐαυτῆς ἠἀπολώλεκεν, ὅσους ἀρκεῖ τοὺς βαρβάρους νικεῖν ἅπαντας

Ἡ ἑλληνικὴ ὁμοῦ φιλοπατρία μένει σήμερον λέξις κε-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

νῆ μεταξὺ τῶν πολιτευομένων ἐν Ἑλλάδι, ὡς ἐλάχιστόν τος τοῦ πράγματος. Οὕτε φανὸν ἀνάψας, ὡς ὁ Διογένης εὐρίσκεις ἀνθρώπων ὄντως ζηλωτῆν τῶν κοινῶν συμφερόντων. Διότι καὶ οἱ κομπάζοντες κατὰ τοῦτο πρὶν περιέλθωσιν εἰς τὰ πράγματα, ἀνεδείχθησαν πάντες κίβδηλα νομίματα πρὸς ἀπάτην τῶν ἄλλων ὡς γνήσια ἐπὶ πολλῶν χρόνων κυκλοφορήσαντα.

Θαυμάζω ἐνταῦθα, τὴν παθῶν ὁ Σόλων ἐκκρόσεν ἀτιμον πάντα πολίτην, ὅστις στασιαζόντων τῶν ἄλλων ἔμμενεν αὐτὸς ἀδιάφορος. Ἡ πολιτικὴ στάσις ἀναλογεῖ πρὸς ἀρροστίαν σώματος ἄλλ' ὅταν συμπάσχωσιν ἅπαντα τὰ μέλη ἰατρύεται ἄρ' ἂν γὰρ εὐκολώτερον ὁ ἄρρωστος, ἢ ὀλιγώτερον κινδυνεύει, παρ' ὅταν μινωσι καί τινα μέλη ὑγιῆ καὶ πρὸς τὴν συμβάσαν ἐπήρειαν ἀντέχοντα; Ὅ μὴ στασιάζων ὠφελεῖ διὰ τῆς ἀταραξίας τοῦ νοῦς, συμβουλεύει τὰ δεόντα συμβιβάζει τοὺς διαφερομένους ὡς καινὸς βοηθὸς καὶ φίλος ἁπάντων. Ἡ κατάστασις τοῦ τόπου ἡμῶν, εἴπερ ποτὲ ἄλλοτε, σήμερον ἐπιβάλλει εἰς ἡμᾶς τὴν ἡμετέραν σύμπνοιαν καὶ αὐταπάρησιν ὅπως, διὰ τῆς προόδου ὀδηγούμενοι, καὶ μετὰ τῆς προόδου συμβαδίζοντες, δυναθώμεν ἢ παγιδώμεν ἀνεξάρτητον καὶ καλονικόν τι σύστημα συμφώνως τῶν διακαῶν πόθων συμπάντος τοῦ ἑλληνισμοῦ.

Ἡ ἠθικὴ καὶ ὕλικὴ εὐημερία τοῦ λαοῦ, ἡ ἐξασφάλις τῆς ἀληθοῦς ἀστυκῆς καὶ πολιτικῆς ἐλευθερίας διὰ τοῦ ἀμοιβαίου σεβασμοῦ τῶν δικαιωμάτων ἐκάστου, ἡ μεταρρυθμίσις ἐπὶ τὸ δικαιώτερον, ἡ ἐμψύχωσις τῆς γενωργίας καὶ τῆς κτηματικῆς τάξεως, ἡ συνδρομὴ ἐπὶ πάσης βελτιώσεως ἀφορώσης τὰ ἡμέτερα κοινωνικὰ καὶ οἰκονομικὰ συμφέροντα, τὸ σεβᾶς πρὸς τοὺς συνταγματικούς θεσμούς, τὸ μεγαλεῖον τοῦ ἔθνους ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ συνταγματικοῦ ἡμῶν Ἄνακτος Γεωργίου καὶ ἐπὶ τέλους ἢ ἐπανάλευσις τοῦ ἔθνους εἰς τὴν ὁδὸν τῆς πράγματι ἠθικῆς καὶ πολιτικῆς ἀναπτύξεως, εἰσὶν αἱ ἀρχαὶ ὑφ' ὧν ὀρμώμεθα καὶ ἄς μετὰ παροχαιῶς συνά-

μα δὲ καὶ πολιτικοῦ θάρρους, αἰεποτε θέλομεν υποστηρίξει, εὐελπιζόμενοι ὅτι τὰς ἰδίας ἀρχὰς συμπεριέξεται ἅπανα ἡ ὀρθοφρονοῦσα ἑλληνικὴ κοινωνία.

Ἔως οὖν αἱ ἀλύσις τοῦ δεσποτισμοῦ ἐδέσμευον τὰς διανοίας καὶ πᾶσα ὀρθὴ σκέψις κατεδικάζετο, ἅπαντες οἱ λαοὶ ἠναγκάζοντο τυφλοῖς ὄμμασιν νὰ υποκύπτωσιν, ἀλλὰ σήμερον εἰς ἅπαντας ἐπιτρέπεται ἐλευθέρως ἡ σκέψις καὶ ἡ ἐξέτασις ἐπὶ παντὸς κοινωνικοῦ ζήτηματος σήμερον καλεῖται ὁ πολίτης ὅπως ἀνακτήσῃ τὴν ἀνθρωπίνην αὐτοῦ ἀξιοπρέπειαν, καθότι ἐξ αὐτοῦ ἐξέρχεται ἡ τύχη τῆς κοινῆς πατρίδος.

Τὰ πολιτικὰ καὶ ἀστυκὰ δικαιώματα τοῦ πολίτου πηγάζουσιν ἐκ τῆς ἐλευθερίας καὶ ἀποτελοῦσι τὴν νομικὴν κληρονομίαν αὐτοῦ. Νῦν δὲ ὅποια εἶναι αὐτὴ ἡ ἐλευθερία;

Πάντες συζητοῦσι περὶ ἐλευθερίας, πάντες γινώσκουσιν ὅπόσον αἶμα κατέρρευσε κατὰ διαφόρους ἐποχὰς πρὸς ἐπίτευξιν αὐτῆς, ἀλλ' ἡ ἐλευθερία ἡ ὑπὸ τῶν ἀναρχικῶν κυριτομένων εἶνε λέξις κενὴ ἀνευ ἐνείας, καὶ οὐχὶ ἡ ἀληθῆς κοινωνικὴ ἐλευθερία. Ἡ κακῶς ἐννοουμένη ἐλευθερία ὠθεῖ πρὸς τὴν ἀπύλειαν καὶ τὴν ἀναρχίαν, καὶ ἡ κακῶς ὑπαγορευομένη ἐλευθερία, ἀφηρημένη καὶ ἀπροσδιόριστος συνεπάγεται τὴν ἀδράειαν, τὴν ἀποκτίνωσιν καὶ τὴν δουλείαν τοῦ λαοῦ, ὑπὸ τὴν τυραννικωτέραν πίεσιν τῶν διαφορῶν δημαγωγῶν. Αὐτὸ τὸ ἴσρον τῆς ἐλευθερίας ὄνομα συχνάκις ἀναμιχθὲν μετ' ἐκείνου τῆς φανλοβιότητος καὶ τῆς ἀσωτίας, ἔθησε τοὺς λαοὺς ὅπως καταστρέψωσι πάντα νόμον καὶ ἐγκαταλειφθῶσιν εἰς τὸ ρεῦμα τῆς ἀταξίας καὶ τῆς ἀναρχίας, ἐξ οὗ καὶ ἡ καταστροφὴ τῶν ἔθνων. Ἡ ἐλευθερία λοιπὸν ἵνα συμβιβάζεται μετὰ τοῦ σκοποῦ τοῦ πολίτου, δεῖται νὰ κανονίζηται ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης τοῦτου ἐνεκεν, ἡ ἐλευθερία τοῦ πολίτου ὠφελεῖ νὰ ἔχη βάσιν τὴν διὰ τοῦ ἀμοιβαίου σεβασμοῦ τάξιν, ἥτις ἐπαναπαύεται εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ ὕλικὴν πρόσδον τῶν λαῶν. Πράγματι ὁ πολίτης εἶνε μᾶλλον ἀπεπυγμένος, ἐπὶ τσοῦτον ἐνεεῖ καὶ ἐνισχύει τὴν ἐλευ-

θερίαν του, τὴν ἐλευθερίαν ἐκείνην, ἥτις ἀπορρέουσα ἐκ τῆς λογικῆς ἐξασφαλίζει τὰ ἀρνηθαια δίκαιώματα καὶ ἔνεκα τούτου ἐλευθερία δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ, ἐκεῖ ὅπου τὰ δίκαιώματα τοῦ πολίτου δὲν εἶνε ἐξ ἴσου σεβαστά καὶ ἐξασφαλισμένα· ἐκεῖ ὅπου ἕκαστος πολίτης ὀφείλει νὰ ὑποκύπτῃ εἰς τὴν πείσιν οἰουδήποτε ἐπιφόβου δημοκράτου· ὅπου ὑπόκειται εἰς τὰς ἰδιοτροπίας καὶ εἰς τὴν θέλησιν αὐτοῦ· ὅπου δὲν ἐπιτρέπεται εἰς αὐτὸν νὰ ἐκφράσῃ ἐλευθέρως τὸ φρόνημά του κατὰ τὴν ἀποκλειστικὴν αὐτοῦ πεποίθησιν, ἐκλέγων τὴν ὁδὸν ἐκείνην, ἥτις μᾶλλον ἱκανοποιεῖ τὴν διάνοιάν του χωρὶς νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὴν ὀργὴν καὶ εἰς τὸ μῖσος τινῶν ἐμμεταλλευμένων τὰ δίκαιώματα καὶ τὰς ἐλευθερίας αὐτοῦ· ἐκεῖ ὅπου ἡ ἀτομικὴ ἐλευθερία καὶ ἡ ἐλευθεροβουλία, — κύριοι ὄροι τοῦ πολιτικοῦ καὶ ἀστυκοῦ βίου τῶν πολιτῶν, — κατέστησαν ἔρμια τῶν ἰδιοτροπιῶν ἐκείνων, οἵτινες ἠδυνήθησαν διὰ θεμιτῶν καὶ ἀθεμιτῶν μέσων νὰ διατηρήσωσι τὴν δικτατορίαν των· ἂν τινὲς πολιτικοὶ ᾖναι ἱκανοὶ νὰ πνίγουν τὴν φωνὴν τῆς συνειδήσεως καὶ νὰ μὴ διαμαρτύρωνται χάριν εὐτελεῶν συμφερόντων ἀπέναντι πολιτικῆς, ἥτις κἀμνει καὶ τοὺς φίλους ἐχθρούς, ἡ κοινωνία ὁμῶς ἀγχανακτεῖ, διότι δὲν ἔχει συμφέρον νὰ ὑποστηρίξῃ πολιτικὴν προκαλοῦσα μίση πάθη, καὶ ἀντιδράσεις πάσης φύσεως· καὶ ὅτι εἶναι συμφέρον τῆς κοινωνίας εἶναι συμφέρον καὶ τῆς βασιλείας.

«Δίκαιος κύριος καὶ δικαιοσύνας ἠγάπησε» (Δαθιδ ψαλ. ι.) «ὁ δὲ ἀγαπῶν τὴν ἀδικίαν μισεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν.» (ὁ αὐτὸς αὐτόθι).

Δικαιοσύνην ὁ Ι. Χριστὸς ὠνόμασεν ἐν γένει πάσας τὰς ἀρετάς, αὐτὰς ἐνόησε ὅτι εἶπε πρὸς τὸν πρόδρομον Ιωάννην, «Οὕτω γὰρ πρόπον ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πάνσαν δικαιοσύνην.» Αὐτὰς ὁμοίως ἐκφράζουσι καὶ οἱ ἐξεῖς μακαρισμοί. «Μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην· ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται καὶ Μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἔνεκεν δικαιοσύνης ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βα

σιλεία τῆς οὐρανόου δόξης καὶ τῆς ἐπιγείου.» Αὐτὰς περιέλαβε καὶ τὸ ἀκόλουθον ρητὸν· «Ζητεῖτε πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην.» (Ματθ. 6) Ἐὰν ζητῶμεν τῷ ὄντι τὴν ἀρετὴν παρὰ τοῦ Θεοῦ καὶ δεικνύωμεν ὑπὲρ αὐτῆς τὸν ἄξιον ζῆλον, ὁ Θεὸς ὑπόσχεται πρὸς ἡμᾶς πάντα τὰ ἐπίγεια ἀγαθὰ (αὐτόθι).

Ἄλλὰ καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν ἐθεώρουν ὡσαύτως τὴν δικαιοσύνην ὡς σύνοψιν, ἢ ἐπιτομὴν πασῶν τῶν ἀρετῶν, κατὰ τὸν Θεόγγυν.

«Ἐν δὲ δικαιοσύνη σολλήθωην πας ἀρετὴ ἐστὶ.»

Ὁ δίκαιος τρέφοντι ἀποδιδούς πρὸς τὸν Θεόν, πρὸς ἑαυτὸν καὶ πρὸς τοὺς ἄλλου, ὅτι ἀνήκει, φαίνεται εὐσεβῆς σώφρων συμπαθητικός. Οὐδένα βλάπτει παρ' οὐδενὸς ἀρπάζει, οὔτε ὠφελεῖ τινα ἐπὶ ζημίᾳ ἄλλου οὔτε τὰ δίκαιώματα τῶν ἀξίων παραχωρεῖ πρὸς ἀναξίους· ἀλλ' ἔχει ἐν μέτρον καὶ ἓνα σταθμὸν ὑπὲρ πάντων τιμῶν δὲ τὴν ἱκανότητα καὶ ἀνταμείβων τὴν διακονίαν ἐκάστου ζητεῖ τὴν αὐξήσιν τῶν ὑπαρχόντων ἐκ τῆς ἰδίας αὐτοῦ φιλοπονίας μόνον.

Τρία εἶδη δικαιοσύνης διακρίνει ὁ Σταγειρίτης φιλόσοφος τὴν διανεμητικὴν τὴν συναλαγματικὴν καὶ τὴν ἐπανορθωτικὴν. Ἡ διανεμητικὴ ἀνταμείβει κατ' ἀξίαν τὴν ἀρετὴν, ἀναγνωρίζει τὰ προτερήματα τιμᾶ τὴν ἱκανότητα ἐνὸς ἐκάστου ὡς πρὸς τὰ δημόσια ἰδιαίτερος πράγματα, μεταχειρίζεται δὲ πάντοτε κατὰ προτίμησιν τοὺς ἀρμοδίους ἀνθρώπους. Ἡ δικαιοσύνην σέβονται καὶ αὐτοὶ οἱ λησταὶ καὶ πειραταὶ πρὸς ἀλλήλους ὅταν διανέμωσι τὰ λάφυρα. Αὐτὴ ἐνισχύει, ἢ ἐξασφαλίζει καὶ τοὺς κακούργους πολὺ δὲ μᾶλλον τὰς πολιτείας, ὅπου ἐπικρατοῦσιν ὀρθοὶ νόμοι καὶ ἀποφασίζουσι τὸ δίκαιον τὰ δικαστήρια.

Ἡ δικαιοσύνη ἀρα ὠφελεῖ τοὺς λαοὺς ὅσον καὶ τοὺς λαοὺς ὅσον καὶ τοὺς ἡγεμόνας. Διότι οὐδόλως ἀρκεῖ ἂν ἀποχτήσωμεν χρήματα μόνον, ἀλλ' ὀφείλομεν ἵνα μεταχειρισθῶμεθα αὐτὰ καταλλήλως ὅπως ἔχωμεν ἐξ αὐ-

τῶν δικαίας προόδους· Ὅμοιος οὔτε ἡ δόξα, ἢ ἡ πολιτικὴ δύναμις τῶν ἡγεμόνων φαίνεται ἰκανὴ πρὸς εὐτυχίαν αὐτῶν, ἐὰν μὴ κατασταθῇ καρποφόρος διὰ τῆς δικαιοσύνης.

Κατὰ τινὰς περιστάσεις φαίνεται δύσκολος ἡ ἀπόδοσις τῆς δικαιοσύνης. Ἐξακόσιοι πολῖται, οἱ πλουσιώτατοι τῆς Σικυῶνος, ἐγυμνώθησαν πρὸ 50 ἔτη ἔτων ὑπὸ τῶν τυράνων. Ὄθεν ἐλευθερῶν τὴν πατρίδα αὐτοῦ ὁ Ἄρατος ἐλυπεῖτο βλέπων αὐτοὺς ἐνδεεῖς. Ἄλλ' ἡ δικαιοσύνη ἀπέτρεπεν αὐτὸν τοῦ ἀνατρέψαι συμβούλαια πωλήσεων ἀγορῶν, προικίσεων ἢ κληρονομιῶν γινόμενα ἐν τῷ μεταξύ τοσοῦτον μακροῦ χρόνου. Ὄθεν ἐκπλυσας εἰς Ἀλεξάνδρειαν παρακαλεῖ τὸν φίλον αὐτοῦ Πτολεμαῖον τὸν δευτέρου βασιλέα τῆς Αἰγύπτου, ἵνα φανῇ βοηθὸς κατὰ τὴν προκειμένην περίστασιν. Ἐπιστρέψας δὲ μετὰ χρημάτων, συνεκάλεσε 15 τοὺς πρωτίστους τῶν πολιτῶν, οἵτινες ἐξετάσαντες τὴν κατάστασιν καὶ τῶν παλαιῶν καὶ τῶν νέων κατόχων, προσδιώρισαν τὴν δικαίαν ἐκείνου ἀποζημίωσιν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐκέρδησεν ὁ στρατηγὸς τὴν εὐνοίαν τῶν συμπατριωτῶν αὐτοῦ, ἐτιμήθη δὲ συνάμα καὶ ὡς ὑπερασπιστὴς τῆς δικαιοσύνης.

Ἡ ἀείμνηστε καὶ τελευταῖε τῶν μεγάλων ἀνδρῶν τῆς Ἑλλάδος Ἄρατε! Διατὶ μὴ κληρονομήσωμεν καὶ ἡμεῖς τὸν θαυμάσιον ταῦτον ζῆλον τῆς πατρίδος καὶ τῆς δικαιοσύνης

Ὁ Σωκράτης εἶλεγεν ὅτι ἤθελεν ἵνα κδικῆται μᾶλλον, ἢ ἀδικῆ. Οἱ ἄνθρωποι ὅμως ἐπινοοῦσι διάφορα σοφίσματα ὅπως ἀδικήσωσι τοὺς ἄλλους καθὼς ἐκάστοτε τοῦτο βλέπομεν. Τὸ δίκαιον καὶ ὁ νόμος εἶνε μονογενές θεμέλιον πάσης κοινωνίας καὶ πάσης πολιτείας. Ἐν τῷ σταδίῳ τῆς ζωῆς ἔχομεν τὴν ἀδειαν τοῦ ἀποκτᾶν. ἀλλ' ἡ δικαιοσύνη ἐμποδίζει τὸ ἀρπάξαι. Παισχα π, ἄξις οὐδέποτε ἐγκρίνεται παρὰ τοῦ δικαίου, ἀν καὶ φέρη ὡ φέλειαν,

Τὴν δικαιοσύνην ὡς κρηπίδα τῶν πολιτικῶν ἀρετῶν,

ἐφιλοτιμοῦντο ἵνα φυλάττωσι καὶ αὐτοὶ ἔτι οἱ ἀπόλυτοι τῆς Περσίας μονάρχαι.

Οὔτε ὁ ἔσπερος, οὔτε ὁ ἔφος (λέγει ὁ Ἀριστοτέλης) λαμπρύνει τοσοῦτον τὸν οὐρανόν, ὅσον ἡ δικαιοσύνη τὸν κόσμον! (Ἠθ. Ε. 3.) Ἄλλὰ ποῦ εὐρίσκεται αὕτη ἀπολύτως θεωρουμένη; Ὁ μὴ διατηρῶν τοὺς νόμους τῆς δικαιοσύνης πρὸς τοὺς ὁμοίους, ἀμαρτάνει κατὰ τοῦ λογικοῦ, δηλ. παραλογίζεται ὡς ὅστις διατείνεται ὅτι μεγέθη ἴσα πρὸς ἄλλο μέγεθος οὐκ εἰσὶν ἴσα καὶ πρὸς ἄλληλα. Μὴ ὑπαρχούσας ἐντελοὺς δικαιοσύνης, ἔλεπομεν ὑπερισχῶν τὸ κράτος τῆς δυνάμεως. Καθὼς δὲ ἐν τῷ ἄερί ὁ αὐτὸς ἐπιπίπτει κατὰ τῆς περιστερᾶς, ἐπὶ τῆς γῆς ὁ λέων σπαράττει τὴν ἔλαφον, ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἡ ἔχενητις κατατρώγει τοὺς ἰχθεῖς, οὕτω καὶ ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῶν ἀνθρώπων ὁ ἰσχυρὸς καταδυναστεύει πολλάκις τὸν ἀδύνατον. Αἱ κατακτήσεις τῶν ἰσίων, Βανδύλων, Γόθων, καὶ ἄλλων βαρβάρων ἀποδεικνύουσι τὸ κράτος τῆς ἰσχύος.

Ἡ δικαιοσύνη ἀνυψοῖ τὰ ἔθνη, εἶπεν ὁ σοφὸς Σολεμών, καὶ ἡ ἀδικία καταστρέφει αὐτά. Εἶθε ἡ μεγάλη αὕτη ἀλήθεια νὰ δηγῆ πάντοτε καὶ λαοὺς καὶ κυβερνῶντας.

«Τὸ μηδὲν ἀδικεῖν καὶ φιλάνθρωπος ποιεῖ εἶλεγον οἱ ἀρχαῖοι σοφοὶ μας ἐν γένει ἡ ἀδικία θεωρεῖται πάντοτε βλαβερὰ καὶ κατὰ τοὺς στοϊκοὺς φιλοσόφους πολὺ μᾶλλον κατὰ τὸ εὐαγγέλιον. τὸ πρῶτον βῆμα τῆς ἀγάπης εἶναι θεθαίως ἡ δικαιοσύνη, τὸ δὲ δεύτερον ἡ εὐεργεσία. Ἄνθρωπος, ὅστις δὲν σέβεται ὡς ἱερά καὶ ἀπαρβίαστα τὸ πρόσωπον τὴν τιμὴν, τὴν ζωὴν τὴν ὑγείαν, καὶ τὴν ἰδιοκτησίαν τῶν ὁμοίων του ἀνθρώπου ἐνὶ λόγῳ ἀδικὸς καὶ ἰκανὸς νὰ κακοποιήσῃ θεθαίως οὔτε φιλάνθρωπος οὔτε φιλάνθρωπος οὔτε εὐεργετικὸς δύναται ποτὲ ποτὲ νὰ εἶναι Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἰησοῦς χριστὸς πρὸς μὲν τοὺς ἀδίκους εἶπεν.

» Ἀπογορεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν,»

καὶ νὰ χρῆσθῶν ἡθῶν ἀνευ ἀγάπης, ἀνευ δικαιοσύνης

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΝΑ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΔΗΘΟΥΡΙΟΥ

ὑπομεινῆς καὶ ἐπιμονῆς οὐδὲν μέγλ. ἔργον κατορθοῦται
 ἢ ἀγαθὴ τῆς πατρίδος καὶ αὐτὴ ἡ ζωογονοῦσα τὰ ἔθνη
 ἐλευθερία μεταβάλλεται εἰς ἀκολασίαν, ἥτις ἐπὶ τέ-
 λους φέρει τὴν κακοδαιμονίαν ἢ διὰ τῆς ἐσωτερικῆς τυ-
 ρανίας ἢ διὰ τῆς ἐξωτερικῆς ὑποδουλώσεως.

Δι' ἀδικῶν, δι' ἀρπαγῶν δ' ἀδολιοτήτων δύναται
 θεβαίως νὰ ὠφελῆθῃ πρὸς ὄραν καὶ ἄτομα καὶ ἔθνη.
 ἀλλὰ τῆς κακίας ἢ τιμωρία δὲν βραδύνει. Ἡ ἀδικία γεν-
 νᾷ τύψεις συνειδότος ἐχθροῦς ἀπομόνωνσιν ἀντεκδικήσεις
 καὶ ἐπὶ τέλους καταστροφῆν. Μόνα τὰ διὰ τῆς φιλοπο-
 νίας, τῆς ἀγαθοεργείας καὶ τῆς δικαιοσύνης ἀποκτώμε-
 να ὠφελήματα καὶ μεγαλείας ἰνεδιαρκαῖ θεβαιακαὶ γλυκεῖ.
 Διὰ τοῦτο καὶ ὁ μέγας διδάσκαλος τῆς ἀρετῆς καὶ πιστοῦς
 φίλος τῆς δικαιοσύνης ὁ Σωκράτης ἐδίδασκεν, ὅτι ποτε πρᾶ-
 ξις ἀδικος δὲν δύναται νὰ ἦναι καὶ ἀληθῶς ὠφέλιμος·
 ἀλλ' ὅτι μόνοι τὸ δίκαιον εἶνε καὶ πραγματικῶς ὠφέ-
 λιμον. Ἐνδῶς οἱ Ἀθηναῖοι ἠκολούθουν καὶ ἀναλοιώτους
 ταύτας ἀρχάς τῆς ἀρετῆς ὡς κόρη δὲ ὀφθαλμοῦ ἐφύ-
 λατον τοὺς νόμους τοῦ Σόλωνος ἢ ἐλευθερία συνεβασί-
 λευε μετὰ τῆς εὐνομίας καὶ τῆς ἀρετῆς. Ἀλλ' ὅτι ἡ ἀρε-
 τὴ ἐξέλιπε τότε καὶ ἡ ἐλευθερία ἐξέκλινεν εἰς ἀκολα-
 σίαν ἢ δὲ τυραννία διεδέχθη τὴν ἐλευθερίαν καὶ ἡ ὀδύ-
 κεία τὴν δικαιοσύνην· τότε δὲ καὶ τοὺς νεκροφύρους ἐπὶ
 τῆς τῶν ἀρίκως κατεδικάζον εἰς θάλατταν καὶ τὸν
 ἐνάρετον Σωκράτην καὶ τὸν Χριστὸν Φωκίωνα ἀπαυθί-
 πως ἐπότιζον τὸ κώνειον. ἔκτοτα, ὅταν ἐπὶ μετὰ τὴν
 ραν καλὴν δὲν εἶδε πλέον ἢ δυστυχῆς Ἑλληνας ἀποφασί-
 σθηῖσα καὶ αὐτὴ μετὰ τῶν αἰμάτων τῆς κείνων. Σωκ-
 κράτους καὶ Φωκίωνος τὸ κώνειον τῆς κακοδαιμονίας.
 Προσπαθήσωμεν λοιπὸν ἡμεῖς τὰ νέα τέχνα τῆς αἰ νεαί
 ἐλπίδες τῆς, ἀναξερφομενοι καὶ ζῶντες χριστιανικῶς καὶ
 ἐναρέτως, νὰ φέρωμεν εἰς κόλπους αὐτῆς οὐκ τὸν ψευδῆ
 πολιτισμὸν ἀλλὰ τὴν ἀρετὴν τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἀ-
 γάπην, ὅπως ζήσῃ πάλιν ἐνδοξον καὶ εὐδαίμων ἢ σύμ-
 ρον τῶν ἡμερῶν πατρίς.

Ἐκάστη πολιτικὴ κοινωνία ἐπιστηρίζεται εἰς εὐλο-
 γον μὲν σιωπηρῆν δὲ συνθήκην τὴν ὁποῖαν κάμνουσιν
 οἱ πολῖται ὡς μέλη τῆς κοινωνίας ὑποσχόμενοι νὰ φυ-
 λάξωσιν εἰς ἀλλήλους τὰ ἐφεξῆς.

α'. Ἄπας πολίτης χρεωστῆ νὰ ἦναι πιστὸς εἰς τὸν
 συμπολίτην του.

β'. Ἐκάστη διοίκσις χρεωστῆ νὰ προστατεύῃ τοὺς
 ὑπὸ αὐτῆς καὶ νὰ ἐχοθῆ τὰ δίκαια καὶ τοὺς σκοπούς των
 συμφώνως μὲ τὴν πολιτικὴν συνθήκην. Δὲν πρέπει νὰ
 μεταχειρίζεται τοὺς πολίτας καὶ τὰ κτίματά των ὡς
 μέσα τῶν ἰδίων τῆς προσωπικῶν σκοπῶν.

γ'. Οἱ ὑπὸ αὐτῆς χρεωστοῦσι νὰ ἦναι εὐπηρεῖς καὶ πι-
 στοὶ εἰς τὸν ἡγεμόνα ὅστις παριστάνει ὅλην τὴν πολι-
 τείαν. καὶ νὰ πληρῶνωσιν εὐχαρίστως τοὺς φόρους οἵ-
 τινες εἶναι ἀναγκαῖοι πρὸς διατήρησιν τῆς κοινῆς ἀσφα-
 λείας.

Πάσης ἀρχῆς καθῆκο, πρότινον θεωρεῖται ἢ ἐπὶ τοῦ
 ἠθικοῦ τῶν ὑπ' αὐτῶν δικουμένων ἐπιτηρήσις μάλιστα
 δὲ τῆς δημοτικῆς ἥτις μεγάλη μετὰ τοῦ λαοῦ συνέφεια
 ἔχουσι καὶ ἐξ αὐτοῦ ἀπορέουσα ὀφείλει νὰ ἐφιστῆ τὴν
 προσοχὴν αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἠθικῆς κατάστασεως
 τῆς κοινωνίας ὑπὲρ τῆς συντηρήσεως τῆς ὁποίας ἐδη-
 μιουργοῦται. Αἱ πατριωτικαὶ πράξεις καὶ αἱ χριστιανικαὶ
 ἀρεταὶ πρέπει νὰ διασπῶνται διὰ νὰ εὐρίσκωσι καὶ
 ἀποκαταστήσωσι τοὺς μισθούς.

Οὐδὲν ἐξ ημερωτικώτερον, οὐδὲν γενναιοπρεπέστερον,
 οὐδὲν εὐεργετικώτερον, ἢ τὸ ἐργάζεσθαι ὑπὲρ ἑαυτοῦ τε
 καὶ τῶν ἄλλων εἰπέ τις τῶν ἡμετέρων σοφῶν. Τί ὠφε-
 λούμεθα γεννηθέντες μετὰ τόσους μεγάλους ἀνδρας, ἐάν
 μὴ μιμηθῶμεν αὐτούς; Τί κερδαίνομεν, ἀν ἤλθομεν με-
 τὰ τόσους κακοὺς καὶ μωροὺς ἀν μὴ κατασταθῶμεν ἡ-
 μεῖς συνετοὶ καὶ νομοσέβεις;

Ἐνοοῦμεν πολὺ καλά τί ἐπιδιδώκουσι διὰ τῶν σωμα-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΩΣ ΣΑΤΕΡΝΟΝΟΜΟΥ ΠΡΟΚΑΤΑΡΤΗΤΩΝ
 ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΑΤ' ΕΡΕΥΡΑΙΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ. Ἡ ἐπιμέλεια τῶν ἐπιγραφῶν
 ΚΑΙ ΤῶΝ ἑπιγραφῶν ἐπιμελήθη ὁ κ. ΠΑΥΛΟΣ ΚΑΡΑΪΩΑΝΗΣ.
 ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΔΗΘΟΥΡΙΟΥ

τῆ πολιτικῇ, εἶναι ἀπαραίτητος ὅρος βελτιώσεως καὶ προ-
όδου, οὐδέ τι ἄλλο ἔχει κοινὸν πρὸς τὴν κυρίως διοίκησιν
ἢ τὴν βελτίωσιν αὐτῆς ἐν γένει.

Πᾶν κόμμα κυρίως διὰ τὸ νὰ ἔχη δικαίωμα τοῦ ζῆν καὶ
ὑπάρχει ὡς τοῦτον πρέπει νὰ ἔχη τὴν σημαίαν μιᾶς ἰ-
δέας μιᾶς ἀρχῆς.

Ας πεισθῶσιν ἅπαντες ὅτι αἱ ἀρχαὶ τὰς ὁποίας ἐξέθε-
σα δὲν ἔχουν τι οὔτε προσωπικὸν οὔτε ἰδιοτελές· λαλῶ
εἰληκρινῶς ὑπερασπίζω τὰ δίκαια τῆς κοινωνίας καὶ αὐ-
τῶν ἀτόμων ὅτι δὲν λαλῶ τὴν γλῶσσαν τῆς πείρας καὶ
οὐχὶ τῆς καθαρᾶς εὐωρείας. τὸ βλέπετε ἐκ τῶν πραγμά-
των. Ταῦτα εἰσὶ τὰ βέλτιστα καὶ ὠφέλιμα τῇ πατρίδι,
τὰ ἐνισχύοντα τῆς δυνάμεως τοῦ ἔθνους καὶ ἄγοντα τα-
χέως καὶ ζωηρῶς πρὸς τὴν πρόοδον τοῦ λαοῦ καὶ τῆς
εὐημερίας.

Γνωστὸν ἔστω ὅτι ὅσα ἀντίτυπα δὲν φέρουν τὴν ὑ-
πογραφήν τοῦ συντάκτου λογίζονται παραπεποιημένα.
καὶ ὡς τοιαῦτα κατασχετέα σύμφωνα μὲ τὸν περὶ τοῦ-
τον νόμον.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΣΤΡΟΥΖΑΣ

διδάσκαλος καὶ πολιτικὸς ῥήτωρ

A. Strouzas

Ἐν Ζακύνθῳ, τῇ 12 Νοεμβρίου 1877.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΥΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΕΛΟΥΡΙΟΥ
ΚΩΒΑΤΕΙΟΥΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΕΛΟΥΡΙΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ
AL. 22. 48. 0025